

DE MEMOIRES VAN PIERRE QUAEGEBEUR (3)

Pierre Quaegebeur

De Conterdam (1940)

Intro

Het schip “den Angèle” van de familie Quaegebeur voer eerst van Antwerpen naar Gent waar het 160 ton katoen in pakken van 50 kg laadde met bestemming het Franse Rouen. Daar moest de lading overgeladen worden op een kustvaartuig met eindbestemming Engeland. Maar de oorlog stak daar een stokje voor.

Vervolg

Aangezien “den Angèle” geblokkeerd lag tussen twee vernielde bruggen in Audruicq (Fra), de Engelse troepen weer ingescheept waren naar “dear old England” en het Franse leger gecapituleerd had, keerden de vluchtelingen van “den Angèle” terug naar huis: Nieuwpoort en Brussel.

Mijn moeder Simonne en ikzelf werden door “conducteur” Pol Roose uit Nieuwpoort opgehaald en met de “traction avant” naar de Conterdam in Oostende gebracht: van Audruicq naar Bourbourg, Dunkerque, De Panne, Nieuwpoort tot op de Conterdam. De kustwegen waren grotendeels kapotgeschoten en lagen er met putten en gaten bezaaid bij. Her en der lagen lijken van soldaten, meestal Fransen en Engelsen, paardenkadavers en alle mogelijke Engelse legervoertuigen, 40 mm-geschut, armoured bren carriers en stapels kisten met munitie en andere voorraden. Een martelgang voor Engeland en Frankrijk zo te zien.

Op de Conterdam, Steenovenstraat 21, kwamen wij in een andere wereld. Als binnenschippers (“ê binnelandêr”) waren wij bijna onbekenden aan de kust. Wel was de visserij er zeer in trek en ook de maalboten, ter hunne eer en glorie een jarenlange traditie samen met de wagon-lits, de kruiers en hun pittoreske stootwagentjes. ondertussen was het grootste deel van de vissersvloot, vrouwen en kinderen aan boord, naar Frankrijk gevlucht. In Fécamp, toen nog in Franse handen, werden ze doorverwezen naar Lymington in Zuid-Engeland; maar dit is een apart verhaal.

Steenovenstraat 21: nonkel Robrecht, “de

grol” zei ons ma, want de man was voor ons moeilijk te verstaan, was stoker op de langeafstandsstoomlocomotieven en hij kwam na elke werkdag veelal naar huis met een “vaderlandeke kolen”. Welkom thuis bij tante Rachel, mijn vaders zuster, één van de ...

Zonder vaderlandeke was de ontvangst minder hartelijk ... kolen waren meteen schaars en duur, geen kolen ... geen of weinig vuur ... geen of weinig verwarming ... geen of een beetje warm eten ... zeker geen warm water voor nonkel, de stoker die zich elke dag moest wassen in 't kot - een aangebouwde stalling – in ê kùppe waarin warm water met ê seule werd bijgevuld.

Seule en kùppe maakten deel uit van een rijke West-Vlaamse woordenschat zoals onder meer keun voor konijn, bottel voor fles en vele andere die wij wel moesten bijleren; dat vlotte goed voor Simonne en mij, ons ma kon en wilde daar geen moeite voor doen.

Tante Rachel was één bol vuurwerk, snedig, direct, wist van aanpakken en 't was u aangeraden om niet in de weg te lopen als ze begon met zeepwater de vloeren en stoepten te schuren.

Gerard, onze kozijn, was de achtjarige zoon en zus Gilberte, onze nicht, drie à vier jaar oud, was “pa’s keppe”. Wij moesten meteen naar de Sint-Lodewijksschool en daar leerde ik al vlug de betekenis van “ê djok up joen mulle” kennen. In de klas was ik bij de besten en meteen de favoriet of keppe van lerares Juffrouw Van Elslande, een pracht van een onderwijzeres. Dit werd dan ook mijn vrijgeleide op de speelplaats voor de medeleerlingen, mochten die slechte bedoelingen koesteren.

Ons ma was ondertussen terug naar Frankrijk om “den Angèle” te halen met “onze pa”. Meerdere weken na ons verblijf en onze avonturen in Oostende, gingen wij terug aan boord.

Op de Conterdam waar Gerard met ervaring en kennis van zaken, onze gids was, hebben wij heel veel gespeeld, meestal oorlogje met schietlappen in forten opgebouwd uit

losse kasseistenen of we schermde met stokken als degens, tot er meestal eentje bloedde en dan moesten we binnen in nummer 21 waar tante Rachel “de honneurs waarnam”. Wij gedrieën, Simonne, Gerard en ikzelf geraakten niet in de gang zonder oorveeg of een ferme schop in ons achterwerk; alleen Gilberte glipte er door, klein en lenig als ze was ... en meestal onschuldig.

Als we geen oorlogje speelden, gingen we meestal naar “’t varretje”, een grote beek met vuil stilstaand water, bedekt met groene dril. Een berucht figuur die altijd van de partij was, heette Pim; alleen, hij moest niet binnen in nummer 21. Al vlug lag er een in ’t water, gevallen of geduwd en dan al lopend naar huis en proberen binnen te geraken zonder dat tante Rachel zag dat we nat en groen waren ... een hele opgave. Meestal waren we eraan voor ons moeite en stond het ontvangstcomité, Rachel Quaegebeur, met de gebruikelijke liefkozinnen, klaar voor ontvangst.

“Nie..wêêrds”, siste ze dan.

Daarna volgde het ritueel van zich wassen in ’t kuipke en ’t kot ... over warm water werd er toen niet gerept.

Tante Rachel had weinig of geen contact met haar familie, alleen mijn vader Nesten (Ernest) was geregeld op bezoek geweest en af en toe de oudere broer Arthur, de vishandelaar uit Brussel. Als Arthur op stap ging, was hij meestal opgekleed zoals dat toendertijd hoorde en uitgerust met een grote reiskoffer. Tante Rachel noemde hem “de baron van hielen en zolen met een lege valies”.

De Conterdam werd “spergebied” maar in tegenstelling met de bewoners van de woningen langs de zeedijk en het strand konden zij hun woningen blijven betrekken; alle andere bewoners moesten zich dieper in het binnenland vestigen. Om het “spergebied” te betreden of te verlaten moest men een “schein” hebben afgeleverd door de “Kommandatur”; schippers hadden een permanente “schein”.

Het hele spergebied liep vanaf de Noors-Deense kust tot in Hendaye aan de Spaanse grens en was voorzien voor de bouw en de uitrusting van de “Atlantikwall”.

Iemand die nu vanuit het binnenland zich in Oostende komt vestigen noemt men “’n aangespoelden”. Toendertijd woonde op het einde van de Steenovenstraat op de linker-

zijde en een huis waarvan de façade was opgetrokken in gele glazuurtegels een vriendelijk blond meisje, Georgette.

uitleiding

Het Belgisch leger heeft zich kranig verdedigd.

De val van de “oninneembare vesting” Eben Emael, was natuurlijk voor ons, burgers, onbegrijpelijk. Wij wisten niets af van het bestaan van valschermspringers en zweefvliegtuigen en glijders.

Ook het falen bij de vernietiging van de brug van Vroenhoven over het Albertkanaal was fataal; het bombardement door de Belgische luchtmacht zonder één treffer al even ontgoochelend. Optimisten geloofden dat de IJzer opnieuw de Duitse pletwals zou tegenhouden; de Frans en Britse troepen waren ook niet klaar om de gemotoriseerde Duitse machine tot staan te brengen, laat staan te vernietigen.

Overvolle wegen met radeloze vluchtelingen, soms opgejut door huilende stuka’s die vooral ‘paniek’ veroorzaakten plus de wildste geruchten over parachutisten die, verkleed als nonnen en priesters, beestachtige wreedheden begingen ... paniek in de hoogste graad.

Het gros van de moedeloze vluchtelingen zat samengeperst in West-Vlaanderen en aan de Franse grens en moest dikwijls baan ruimen voor terugtrekkende Franse en Engelse troepen ... uitzichtloos.

België heeft toen “eervol” gecapituleerd.

(wordt vervolgd)

(volgende keer: De Spey)